

beatum cenobium, in quo requiescit eadem Flavia A in pace, et Sirudis ejus filia, virgo sacratissima, ejus- que loci abbatisa.

Sanctus Benedictus Anianæ abbas, in Concordia regularum, passim citat hanc regulam a Donato collectam.

SANCTI DONATI VESONTIONENSIS EPISCOPI REGULA AD VIRGINES.

PROLOGUS.

Sanctis et a me plurimum venerandis Christi virginibus Gauthstrude, omnique suæ congregationi in cenobio a famula Dei Flavia constituto, Donatus, omnium extremus famulorum famularumque Dei servulus, salutem.

Quoniam vos juxta normam regulæ, vasa Christi pretiosissima, egregie noverim quotidie vitam B decere, attamen qualiter magis excellere debeatis cogaci vultis semper intentione perquirere. Quam ob causam sæpius mihi injungitis ut, explorata sancti Cæsarii Arelatensis episcopi regula, quæ specialius Christi virginibus dedicata est, una cum beatissimorum Benedicti quoque et Columbani abbatum, ut puta quibusdam, ut ita dixerim, collectis in unum fasciculis ad instar Eucheridion excerpere vobis, vel concervare, deberem, et quæ specialius femineo sexui custodienda competerent promulgarem, dicentes quod regulæ prædictorum Patrum vobis minime convenirent, cum easdem viris potius, et nequaquam feminis, edidissent. Et licet sanctus Cæsarius proprie Christi, ut estis, virginibus regulam dedicasset, vobis tamen ob inmutationem loci in nonnullis conditionibus minime conveniret. Ad hæc ego implenda diu multamque renisus sum voluntati vestræ, non ut pervicaciter durus, sed mea conscius impossibilitate retentus, dum multorum in hac re minus necessitate rei atque opportunitatem loci intelligentium iudicium pertimesco, ne me temere reprehendant cur de sanctorum Patrum institutis audeam quidpiam excerpere, vel mutare. At contra devotionem compellor, dum inhiante salutem vestrarum cupio animarum. Sed taciturnitatem meam, imo tacendi perseverantiam, sedula tandem vestræ rupere preces; quibus quantum parvitas meæ ignavia valet, parere omni ambitione festino, sed timeo ne non tam efficaciter quam libenter. Et rursus in ancipiti constringor, dum me imparem ad indaganda præfatorum Patrum monita fore censeo, et quotidiano strepitu sæcularium inquietor. Germano tamen affectu, quia charitas omnia superat, in quantum pro assidua corporali infirmitate divina pietas possibilitatem dedit, et sensus obtusi caligo permisit, quod bonis vestris desideriis

placuit, cunctoque sancto vel vestro collegio intra septa istius monasterii adunata suggestio flagitavit, ea quæ vobis expediunt, et loci opportunitas, vel corporis possibilitas præstat, et a norma recti dogmatis non discordant, elegi pauca e plurimis, quemadmodum regulariter rectum Christi tramitem, tam vos, quam cæteræ vobis succedentes, Christo opitulante, tenere valeatis. Hæc vero schedula, quæ vobis flagitantibus breviter succincteque collecta est, omnes conditiones monasterii, causasque regulæ singulatim determinat, et dispensat; et ita per titulos luculentius deflorata est, ut quælibet sit necessitas requirendi prius in capitulis cernatur, et facile juxta ea designata in capitulo suo reperiatur. Quæ capitula vilitatis meæ apologeticam subsequuntur. Qua de re vos sanctas animas, mentesque Deo deditas, coram omnipotenti Deo spirituali affectu obsecrare compellor, ut hæc eadem vestræ petitioni statuta, absque ulla duntaxat refragatione, et indesinenti studio, menteque sagaci, tempore perpetuo conservare studeatis, et juniores, vel etiam negligentes, juxta tenorem ipsius regulæ coerceatis, et eam sæpius coram C omni congregatione legatis, ut nulla se de ignorantia excusare possit. Juniores corrigite, anus obsecrate, præpositæ vestræ in omnibus obedite; negligentias vestras indesinenter eis aperite, altera alterius onera portate, invicem vos omnes puro et casto amore diligite, ut veniente sponso vestro, Domino Jesu Christo, plenis oleo ac relucetibus lampadibus occurratis, tripudiantesque dicatis singulæ: *Inveni quem quæsiit anima mea* (Cant. 11). Hoc ergo ego omnium ultimus specialius almitati vestræ humili et subnixæ præce depono, ut pro me, qui petitioni vestræ obtemperans hæc per cola vel commata temperavi, tam in diurnis quam in nocturnis officiis, dum in hoc luteo corpusculo dego, creberrimas fundatis preces, et postquam Domino jubente migravero, sacras per D me hostias offerri Domino faciatis, quatenus cum vobis in choro sacrarum ac sapientium virginum, virginitatis palma beatitudoque tribuetur; saltem mihi cunctis onerato peccatis delictorum venia tribuatur.

INCIPIIT REGULA.

CAPUT PRIMUM.

Qualis debeat esse abbatisa.

Mater monasterii, quæ præesse digna fuerit congregationi, cogitet semper quale onus suscepit, et cui est redditura rationem villicationis suæ, sciatque

sibi oportere prodesse magis quam præesse. Oportet ergo eam esse instructam lege divina, ut sciat unde proferat nova et vetera; castam, sobriam, misericordem; et sæpius superexaltet misericordiam iudicio, ut idem ipsa consequatur. Odio habeat vitia

diligat sorores. In ipsa autem correctione prudenter A agat, et ne quid nimis; ne dum cupit eradere æruginem, frangat vas, suamque fragilitatem semper suspecta sit, memineritque calamum quassatum non conterendum. In quibus, non dicimus ut permittat nutrirī vitia, sed prudenter et cum charitate ea amputet, ut viderit cuique expedire, sicut jam diximus, et studeat plus amari quam timeri. Non sit turbulenta et anxīa, non sit nimia et obstinata; non sit zelotypa, et nimis suspiciosa, quia nunquam requiescet. In ipsis imperiis suis sit provida et considerata; et sive secundum Deum, sive secundum sæculum sit, opera quæ injungit discernat et temperet. Omnia vero quæ docuerit esse contraria, in suis factis indicet non agenda, ne aliis prædicans ipsa reproba inveniatur, ne quando illi dicat Deus pe- B canti: *Quare tu enarras justitias meas, et assumis testamentum meum per os tuum? Tu vero odisti disciplinam, projecisti sermones meos post te (Psal. xliix)*. Non ab ea persona discernatur in monasterio; non una plus ametur quam altera, nisi quam in bonis actibus, aut obedientia invenerit meliorem. Non præponatur ingenua ex servitio convertenti, nisi alia rationabilis causa existat. Quia juxta Apostoli dictum, *sive servus, sive liber, omnes in Christo unum sumus (I Cor. xi)*, et sub uno Domino æqualem ærēvilitatis militiam bajulamur, et non est apud Deum personarum acceptio (Rom. xi). Sic autem omnia secundum Deum temperet ac discernat, qualiter in die judicii de credito talento mercedem accipiat; et ut præsentem Regulam in omnibus conservet, ut dum bene ministraverit, audiat a Domino quod servus bonus audire meruit: *Euge, serve bone et fidelis, intra in gaudium Domini tui (Matth. xxv)*.

CAPUT II.

De adhibendis ad consilium sororibus.

Quoties aliqua præcipua agenda sunt in monasterio, convocet abbatissa omnem congregationem, et dicat ipsa unde agitur; et audiens consilium sororum, tractet apud se, et quod utilius judicaverit faciat. Ideo autem omnes ad consilium vocari diximus, quia sæpe juniore Dominus revelat quod melius est. Sic autem dent sorores consilium cum omni humilitatis subjectione, et non præsumant procaciter defendere quod eis visum fuerit; sed magis in abbatissæ pendeat arbitrio, ut quod salubrius esse judicaverit, ei cunctæ obediant. In omnibus igitur omnes magistrā sequantur regulam, neque ab ea temere declinetur a quaquam. Nulla in monasterio proprii sequatur cordis voluntatem. Non præsumat quæquam cum abbatissa sua proterve contendere. Quod si præsumperit, regulari disciplinæ subjaceat, id est, in cella retrudatur, donec pœnitendo humilietur. Ipsa tamen abbatissa cum timore Dei et observatione regulæ omnia faciat, sciens se procul dubio de omnibus iudiciis suis æquissimo judici Deo rationem reddituram. Si qua vero minora sunt agenda in monasterio utilitatibus, seniorum tantum utatur consilio, sicut scriptum est: *Omnia fac cum consilio, et post factum non pœniteberis.*

CAPUT III.

Quæ sunt instrumenta bonorum operum.

Inprimis Dominum Deum tuum dilige ex toto corde, tota anima, tota virtute, deinde proximum tanquam teipsum. Deinde non occidere, non adulterare, non facere furtum, non concupiscere, non falsum testimonium dicere, honorare omnes homines; quod sibi quisque facere non vult, alii non faciat; abnegare semetipsum sibi, ut sequatur Christum; corpus castigare, delicias non amplecti, jejunium amare, pauperes recreare, nudos vestire, infirmos visitare, mortuum sepelire; in tribulatione subvenire, dolentem consolari, a sæculi actibus se facere alienum, nihil amoris Christi præponere; iram non perficere, iracundiæ tempus non reservare, dolum in corde non tenere, pacem falsam non dare, charitatem non derelinquere; non jurare, ne forte perjuret; veritatem ex corde et ore proferre, malum pro malo non reddere, injuriam non facere, sed et factas patienter sufferre; inimicos diligere; maledicentes sibi non remaledicere, sed magis benedicere, persecutionem pro justitia sustinere. Non esse superbum, non vinolentum, non multum edacem, non somnolentum, non pigrum, non murmurorum, non detractorem; spem suam Deo committat; bonum aliquid in se cum viderit, Deo applicet, non sibi, malum vero semper a se factum sciat, et sibi deputet; diem judicii timere, gehennam expavescere, vitam æternam omni concupiscentia spirituali desiderare, mortem quotidie ante oculos suspectam habere, actus vitæ suæ omni hora custodire, in omni loco Deum se respicere pro certo scire; cogitationes malas cordi suo advenientes mox ad Christum allidere, et seniori spirituali patefacere; os suum a malo, vel pravo eloquio custodire, multum loqui non amare; verba vana aut risui apta non loqui, risum multum aut excussum non amare; lectiones sanctas libenter audire, orationi frequenter incumbere, mala sua præterita cum lacrymis vel gemitu quotidie in oratione Deo confiteri, de ipsis malis de cætero emendare, desideria carnis non perficere, voluntatem propriam odisse; præceptis abbatissæ in omnibus obedire, etiamsi ipsa aliter, quod absit, agat, memor illius dominici præcepti: *Quæ dicunt, facite; quæ autem faciunt, facere nolite (Matth. D xxiii)*; non velle dici sanctum antequam sit, sed prius esse quod verius dicatur, præcepta Dei factis quotidie adimplere, castitatem amare, nullum odire, zelum et invidiam non habere, contentionem non amare, elationem fugere, et seniores venerari, juniores diligere in Christi amore, pro inimicis orare, cum discordante ante solis occasum in pacem redire, et de Dei misericordia nunquam desperare. Ecce hæc sunt instrumenta artis spiritualis, quæ cum fuerint a nobis die noctuque incessabiliter adimpleta et in die judicii reconsignata, illa merces nobis a Domino recompensabitur, quam ipse promisit, quod *oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascendit, quæ præparavit his qui diligunt eum (I Cor. ii)*. Officia vero ubi hæc omnia diligenter operemur,

claustra sunt monasterii, et stabilitas in congregatione.

CAPUT IV.

Qualis esse debeat abbatissa.

Quanta benevolentia diligatis matrem, quæ omnium vestrum curam gerit, et præposita sine murmuratione obediatur, ne in illis charitas contristetur. Ipsæ vero vobis quæ præsumunt cum charitate et vira pietate discretionem et regulam studeant custodire. Corripiant inquietas, pusillanimes consolentur, sustineant infirmas, semper cogitantes Deo se pro vobis reddituras rationem. Unde et vos magis sancte obediendo, non vestrum, sed etiam ipsarum miseremini : quæ inter vos quantum in ordinatione superiores videntur, tantum in periculo majori versantur. Pro qua re non solum matri, sed etiam præpositæ, primiceriæ, vel formariæ, cum reverentia humiliter obedite.

CAPUT V.

De præposita monasterii.

Præposita monasterii eligatur a matre spirituali de congregatione cum consilio seniorum suarum, sancta, sapiens, timens Deum, humilitatemque super omnia habens, et in religionis amore devota, et regule observatione sit cognita. Quæ præposita ea ætate cum reverentia quæ etiam a matre spirituali injuncta fuerint, nihil contra ipsius voluntatem aut ordinationem faciat, quia quantum prælata est cæteris sororibus, tanto magis eam oportet sollicite observare in omnibus præcepta regulæ. Quæ præposita, si in aliquo reperta fuerit vitio, aut elatione fuerit decepta superbiæ, aut contemptrix sanctæ regulæ comprobata, admonetur verbis usque ter : si non emendaverit, adhibeatur ei correctio disciplinæ regularis ; quæ si neque sic correxerit, tunc deiciatur de ordine præposituræ, et alia quæ digna est, in loco ejus subrogetur. Quod si et post hæc in congregatione quieta et obediens non fuerit, etiam de monasterio expellatur : aut in cella ob positentiam condignam retrudatur.

CAPUT VI.

Ut quæ ad conversionem venerit non statim recipiatur.

Hæc igitur in primis vestro sancto cœnobio conservanda est norma, ut quæcumque Deo inspirante converti voluerit, non ei liceat statim habitum religionis assumere, nisi antea in multis experimentis fuerit voluntas illius approbata, sicut ait Apostolus : *Probate spiritus, si ex Deo sunt (1 Joan. iv)* ; et alibi : *Omnia probate ; quod bonum est tenete (1 Thess. v)*. Ergo si perseveraverit pulsans, et illatas sibi injurias et difficultates visa fuerit patienter portare, et persistere petitioni suæ, annuat ei ingressus ; et sit in cella ubi meditetur, et manducet, et dormiat. Et si talis deputetur, quæ ei regulam sæpius legat, et curiose intendat et sollicita sit, si revera Deum querit, si prompta est ad opus Dei, ad obedientiam, ad approbata sustinenda. Prædicentur ei omnia dura et aspera, per quæ itur ad Deum ; et si promiserit de stabilitate sua perseverantiam, tunc demum post anni circulum in cœnobium ingrediatur, et obedi-

entia ac stabilitate promissa in congregatione societur. Et si potest fieri, aut nusquam, aut difficile in monasterio infantula parvula, nisi ab annis sex aut septem, quæ jam et litteras discere, et obedientiam obtemperare possit, suscipiatur.

CAPUT VII.

De his quæ, relictiis maritis, ad monasterium veniunt, qualiter recipiuntur.

Quæ autem viduæ, aut maritis relictiis, aut mutatis vestibus, ad monasterium veniunt, non excipiuntur, nisi antea de facultatiola sua cui voluerint chartas, aut donationes, aut venditiones faciant, ita ut nihil super potestati, quod peculiariter aut ordinare aut possidere videantur, reservent, propter illud Domini præceptum : *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia quæ habes (Matth. xix)* ; et : *Si quis non reliquerit omnia, et secutus me fuerit, non potest meus esse discipulus (Luc. xiv)*. Illæ vero quæ adhuc vivis parentibus substantiam suam in potestate habere non possunt, aut adhuc minoris ætatis sunt, chartas tunc facere compellantur, quando res parentum in potestate habere potuerint, aut ad legitimam ætatem pervenerint. Ideo hoc sanctis animabus vestris præcipimus, timentes exemplum Ananiæ et Saphiræ, qui cum totum se dixissent apostolis obtulisse, partem obtulerunt, partem sibi infideliter reservaverunt (*Act. v*), quod, scilicet, nec decet, nec licet, nec expedit. Ancillam propriam nulli, nec abbatissæ, liceat in suo servitio habere : sed si opus habuerit, abbatissa jubente, de junioribus in solatio suo accipiat.

CAPUT VIII.

Ut nulli liceat rem propriam possidere.

Hoc præcipue vitium radicatus amputandum est de monasterio, ut nulla præsumat aliquid proprium habere, nec quidquam dare aut accipere, vel tenere, sine jussione matris, nullam omnino rem, neque tabulas, neque graphium, sed nihil omnino, quippe quibus nec corpora sua, nec voluntates licet habere in propria voluntate, omnia vero necessaria a matre monasterii sperare. Nec quidquam liceat habere, quod ipsa non dederit, aut permiserit. Omniaque omnibus sint communia, ut scriptum est : *Et erant illis omnia communia (Act. iv)*. Nec quæque suum aliquid esse dicat, aut vindicare præsumat. Quod si quæ hoc nequissimo vitio deprehensa fuerit delectari, tribus suppositionibus pœniteat.

CAPUT IX.

Ut nemo peculiare opus sine jussione faciat.

Nemo sane cujuslibet operis vel artificii pro suo libito quidquam sine jussione eligat faciendum, sed quod faciunt in commune faciant, tam sancto studio et tam fervente alacritate quasi sibi ipsis fecerint ; et quod faciunt matri præsentent, et illa cui opus fuerit dispenset. Quæ autem contumax extiterit, hoc quod fecit privetur, et centum percussionibus pœniteat. Quæ aliquid habebant in sæculo, quando ingrediuntur monasterium, humiliter illud offerant matri, communibus usibus profuturum. Quæ autem non ha-

seruant, non ea querant in monasterio, quæ nec se-
a habere potuerunt.

CAPUT X.

Ut nulla despiciat sororem suam.

Illæ vero quæ aliquid habere videbantur in sæculo, non fastidiant neque despiciant sorores suas, quæ ad illam sanctam societatem ex paupertate venerunt; nec de suis divitiis superbiant, quod eas monasterio obtulerunt, quod eis in sæculo fruerentur. Quid prodest dispergere, et dando pauperibus pauperem fieri, si misera anima diabolica infletur superbia? Omnes ergo unanimiter et concorditer vivite, et honorate in vobis invicem Deum, cujus templum esse merulistis. Quæ autem in hoc jactantiæ crimine quod diximus inventa fuerit, suppositionem cum silentio faciat.

CAPUT XI.

Ut nulli liceat semotam habere mansionem.

Nulli liceat semotam eligere mansionem, nec habeat cubiculum, armariolum, aut aliquid hujusmodi, quod peculiarius cum clavi claudi possit, sed omnes, divisis lectulis, in una maneant domo. Quæ vero aliter agere aut habere præsumperit, suppositionem sustineat. Quæ autem senes sunt, et infirmæ, ita illis convenit obtemperare, et ordinare, ut non singulæ singulas cellas habeant, sed in una recipiantur omnes, ubi et maneant, et studium habeant. Nunquam ibi, sicut et in reliqua congregatione, altiore voce loquantur, ut extra modum a foris audiantur: quod si fecerint, suppositionem silentii, aut quinquaginta percussiones accipiant.

CAPUT XII.

Qualiter senes aut infirmæ gubernandæ sint.

Illud ante omnia sancta mater, et venerabilis quæcunque fuerit præposita, etiam cuicumque cura committenda est infirmarum, primiceriam etiam, vel formariam admoneo, et contestor, ut vigilantissime consideretis, et si sunt aliquæ de sororibus quæ pro eo quod aut diligentius nutritæ sunt, aut defectiones forsitan stomachi frequentius patiantur, et sicut reliquæ abstinere non possunt, aut certe cum grandi labore jejnant, si illæ propter verecundiam petere non præsumunt, vos eis jubeatis a cellariis dari, et ipsis ut accipiant ordinetis. Et certissime confidant, quod quidquid dispensante aut jubente seniore, quolibet hora perceperint, in illa repausatione Christum accipiant. Et sicut jam superius diximus, infirmarum cura ante omnia et super omnia adhibenda est, ut sicut revera Christo, ita eis serviatur, quia ipse dixit: *Infirmus fui, et visitastis me; et: Quod fecistis uni de his minimis fratribus meis, mihi fecistis (Matth. xxv).* Sed ipse infirmæ sorores considerent in timore Dei sibi serviri, et non superfluitate sua contristent sorores suas servientes sibi: quæ tamen patienter portandæ sunt, quia de talibus copiosior merces acquiritur. Ergo cura maxima sit matri, ne aliqua negligentia patiantur. Quibus infirmis sit cella per se deputata; et quæ eis obsequium impendat, timens Deum ac sollicita sit. Balnearum usus infirmis quoties expedit offeratur, sanis autem, et maxime

A juvenibus, tardius concedatur. Carnes vero a nulla unquam in cibo manducentur: si forte aliqua in desperata infirmitate fuerit, jubente et providente abbatisa accipiat. Cum vero vires pristinas reparaverit, ad feliciorum redeat abstinentiæ consuetudinem. Et si hoc necessitas infirmarum exegerit, et matri monasterii justum visum fuerit, cellariorum et coquinam suam infirmæ in commune habeant.

CAPUT XIII.

Qualiter ad officium divinum curratur

B Ad horam divini officii, mox ut auditum fuerit signum, relictis omnibus quælibet fuerint in manibus, summa cum festinatione curratur; cum gravitate tamen, ut non scurrilitas inveniat fomitem. Nihil tamen operi Dei præponatur. Quæ vero nocturnis vigiliis ad gloriam primi non occurrerit psalmi, non stet in ordine suo in choro, sed ultima omnium stet, aut in loco quem talibus negligentibus seorsum constituerit senior, ut videatur ab omnibus, usque dum, completo opere Dei, publica satisfactione pœniteat. Ea vero, quam superius diximus, horis diurnis observatio conservetur.

CAPUT XIV.

De his quæ ad opus Dei vel ad mensam tarde occurrerint.

C Quæ signo tacto tardius ad opus Dei vel ad opera venerit, increpationi, ut dignum est, subiacebit: quæ si secundo aut tertio admonita emendare noluerit, regulari subiaceat disciplinæ. Similiter quæ ad mensam ad primum capitulum orationis non fuerit, et occupata in aliquo per jussionem non fuerit, non permittatur ad mensam communis participationis sedere: sed sequestrata a consortio omnium reficiatur sola, sublata ei portione sua de vino. Eadem vero patiat, quæ non fuerit præsens ad illum versum qui post cibum dicitur.

CAPUT XV.

De significanda hora operis Dei.

D Nuntianda hora operis Dei die noctaque sit cura, abbatisæ; aut ipsa nuntiari debet, aut alicui sollicitæ sorori injungat hanc curam, ut omnia horis competentibus compleantur. Psalmos vel antiphonas post abbatisam ordine suo quibus jussum fuerit imponant; cantare autem et legere non præsumat, nisi quæ potest ipsum officium implere, ut ædificentur audientes: quod cum humilitate, et gravitate, et timore faciat, cui jusserit abbatisa.

CAPUT XVI.

De oratorio monasterii.

Oratorium hoc sit quod dicitur, nec ibi quidquid aliud geratur aut condatur, excepto opere Dei. Omnes enim summo silentio exeant; et agatur reverentia Dei, ut soror quæ forte sibi peculiariter vel orare non præpediatur alterius improbitate. Sed si altera vult sibi forte secretius orare, simpliciter intret et oret, non in clamorosa voce, sed in lacrimis et intentione cordis. Ergo quæ simile opus facit, non permittatur expleto opere Dei remane sicut dictum est, ne alia impedimentum patiat.

CAPUT XVII.

De disci lina psallendi in oratorio.

Ubiq̄ue credimus diviniam esse præsentiā, et oculos Domini contemplantēs bonos et malos; maxime tamen hoc sine aliqua dubitatione credimus, cum ad ep̄us divinum assistimus. Ideo semper memores simus quod ait Propheta: *Servite Domino in timore* (Psal. II); et iterum: *Psallite sapienter* (Psal. XLVI); Et: *In conspectu angelorum psallam tibi* (Psal. CXXXVII). Ergo consideremus qualiter oporteat in conspectu divinitatis et angelorum ejus esse, et sic stemus ad psallendum, ut mens nostra concordet voci nostræ. Dum in oratorio psallitur, fabulare omnino non liceat. Cum vero psalmis et hymnis vacatis Deo, id versetur in corde quod præfertur in voce, et quæ subriserit in cursu orationum, sex percussioibus; si in sonum eruperit risus, suppositioem.

CAPUT XVIII.

De reverentia orationis.

Si cum hominibus potentibus volumus aliqua suggerere, non præsumimus nisi cum humilitate et reverentia, quanto magis Domino Deo universorum cum omni humilitate et puritatis devotione supplicandum est? Et non in multiloquio, sed in puritate cordis et compunctione lacrymarum nos exaudiri credamus. Unde brevis debet esse et pura oratio, nisi forte tractu inspirationis divinæ gratiæ protendatur. In conventu tamen omnino brevietur oratio; et factis siḡo a priore omnes pariter surgant.

CAPUT XIX.

Qualiter silentio studere debeant sorores.

Omnī tempore omnique loco silentio studere debent ancillæ Christi, maxime tamen nocturnis horis. Et ideo exeat a completoriis nulla sit licentia deano loqui cuiquam aliquid, usque mane post sextuam celebratam in conventu; quod in loco veniam petentes, ac singulæ confessionem dantes pro cogitationibus carnalibus atque turpibus, vel nocturnis visionibus, demum pariter orantes dicant: *Fiat, Domine, misericordia tua super nos, quemadmodum speravimus in te* (Psal. XXXII). Sic quoque vicissim dicant ad seniorēm: Da commeatum, vestimentum mutare, et quod opus fuerit fieri.

CAPUT XX.

Quando vacent lectioni.

A secunda hora usque ad tertiam, si aliqua necessitas ut operentur non fuerit, vacent lectioni; reliquo vero spatio diei faciant opera sua, et non se fabulis occupent, propter illud Apostoli: *Cum silentio operantes* (II Thess. III); et illud: *In multiloquio non effugies peccat̄m* (Prov. X). Et ideo hoc vobis omnino loquendum est, quod ad ædificationem vel utilitatem animæ pertinet; cum autem necessitas operis exegerit, tunc loquantur. Reliquis vero in munus operantibus una de senioribus legat: de reliquo meditatio verbi Dei de corde non cesset. Si autem, ut diximus, aliqua compellit necessitas, ut infra hanc terminum operari debeat, in arbitrio sit matris, qualiter absque murmure fiat. Omnia quæ-

A cunque opera facitis, quando lectio non legitur, de divinis Scripturis semper aliquid ruminare. Nemo cum murmuratione aliquid faciat, ne simili murmuratorum iudicio pereat, secundum illud Apostoli: *Omnia facite sine murmurationibus* (Philipp. II). Humiles semper invicem sitis, non solum senioribus, sed et cœqualibus et junioribus, et Deus superbis resistat, ne inflatæ per viam angustam transire non possint. Quidquid vobis a senioribus fuerit imperatum, sic accipite tanquam si de cœlo sit ore Dei prolatum. Nihil reprehendas, nihil despicias, in nullo penitus non murmurare præsumas, quia in monasterio servire venisti, non imperare, obedire potius, quam jubere. Totum sanctum, totum justum, totum utile iudica, quidquid aut tibi, aut aliis videbris imperari.

CAPUT XXI.

Si omnes æqualiter debent necessaria accipere.

Scriptum est: *Dividebatur singulis prout cuique opus erat* (Act. IV); ubi non dicius ut personarum, quod absit, acceptio sit, sed infirmarum consideratio, ut quæ minus indiget, agat Deo gratias et non contristetur; quæ vero plus indiget, humilietur pro infirmitate, non extollatur pro misericordia, et ita omnia membra erunt in pace. Ante omnia ne murmurationis malum pro qualicunque causa in aliquo qualicunque verbo vel significatione appareat; quod si deprehensa quæ fuerit, districtiori disciplinæ subdatur.

CAPUT XXII.

Qualis debet esse ancilla Dei dum castigatur.

Quæ pro qualibet culpa admonetur, castigatur, corripitur, arguenti respondere non præsumat; quod si fecerit, regulari subiaceat disciplinæ. Quæ aliquid ex his quæ jabentur implere notuerit, a communionem orationis, vel a mensa, secundum qualitatem culpæ, sequestrabitur.

CAPUT XXIII.

Qualiter ad confessionem omnibus diebus veniant.

Inter cæteras regulæ observantias hoc magis super omnia tam juniores quam etiam seniores inonemus sorores, ut assidue et indesinenti studio tam de cogitatu, quam etiam de verbo inutili, vel opere, seu aliqua commotione animi, confessio omnibus diebus, omnibus horis, omnibusque momentis semper donetur; et matri spirituali nihil occultetur, quia statutum est hoc a sanctis Patribus, ut detur confessio ante mensam, sive ante lectulorum introitum, aut quandoocunque fuerit facile, quia confessio pœnitentiæ de morte liberat. Ergo nec ipsa parva a confessione sunt negligenda cogitata, quia scriptum est: *Qui parva negligit, paulatim defluit* (Eccli. XIX).

CAPUT XXIV.

De his quæ ad lectulum suum aliquid occultare præsumperint.

Quæ soror ad lectulum suum, quæ ad manducandum, vel ad bibendum pertinent, præsumperit occultare, publice coram omnibus arguatur, et tunc demum palam cunctis præsensibus objurgata supplicem sustinere cogatur.

CAPUT XXV.

De his quæ non custodierint benedictionem ad mensam, et cætera similia.

Si comederit vel biberit non petens benedictionem, et non respondens Amen., sex percussioibus; et quæ non signaverit cochlear quo lambit, sex; et quæ locuta fuerit comedens, non in necessitate alterius sororis, sex; vel pertulerit cultello mensam, sex; et si dixerit suum proprium aliquid, sex percussioibus emendet.

CAPUT XXVI.

De his quæ in coquina aliquid effuderint.

Quæcumque de sororibus cui sollicitudo coquinandi vel ministrandi commissa est, quantum quid effuderit, oratione in ecclesia post expletum cursum, ita ut sorores pro ea orent, emendare statuitur. Similiter pœniteat, quæ humiliationem in synaxi, id est, in cursu oblita fuerit, hæc est humiliatio in ecclesia post finem uniuscujusque psalmi. Simili modo quæ perdiderit micas, oratione in ecclesia emendari cogatur. Ita tamen hæc parva pœnitentia iudicetur, si parvum quid effuderit; quod si ex negligentia, vel oblivione, vel transgressione securitatis, tam in liquidis quam in aridis amplius solito perdiderit, longa venia in ecclesia, dum duodecim psalmos ad duodecimam canunt, prostrata nullum membrum movens pœniteat, et quæ non custodierit ordinem ad sacrificium, sex percussioibus emendetur.

CAPUT XXVII.

De his quæ sine oratione egrediuntur domo.

Quæ egrediens domum ad orationem pœcandam non se humiliaverit, et post acceptam non se signaverit et crucem non adierit, duodecim percussioibus; et quæ orationem ante opus aut post oblita fuerit, duodecim percussioibus; aut quæ regrediens domum, orationem petens non se curvaverit intra domum, duodecim percussioibus emendetur; vel quæ facit cursus non necessarios, duodecim percussioibus emendetur.

CAPUT XXVIII.

Quæ profert fabulas otiosas ad aliam, et quæ se excusaverit, et dicit consilium contra consilium.

Fabulas otiosas proferens ad alteram, et statim semetipsam reprehendens, venia tantum sufficit; si autem non se reprehenderit, tractantes eas suppositione silentii aut quinquaginta percussioibus pœniteant, excusationem proferens cum simplicitate, quando in aliquo discutitur, et non dicit, statim, veniam petens, Mea culpa, pœnitet me; consilium contra consilium cum simplicitate promens, quinquaginta percussioibus pœniteat.

CAPUT XXIX.

De his quæ reprehendunt aliarum opera et cætera similia.

Reprehendens aliarum sororum opera aut detractans, proferens correctionem contra correctionem, hoc est, castigans castigantem se, tribus suppositionibus pœniteat. Quæ soror abscondit aliquod crimen in sorore sua usque dum corrigatur de alio vitio, vel de ipso, et tunc prius profert illud adversum sororem

A suam, tribus suppositionibus; vel quæ detrahit alicui sorori, aut audit detrahentem non corrigens eam, tribus suppositionibus: et quæ aliquid cum contradictione aut tristitia promit, simili modo tribus suppositionibus pœniteat. Quæ aliquid reprehendens præpositæ non vult indicare, usquedum matri seniori indicet, similiter pœniteat. Quæ soror vituperat alicui sorori obsequium dandum, murmurat et dicit, Non faciam, nisi dicat senior aut secunda, similiter tribus suppositionibus. Quæ consanguineam suam docet aliquam decentem artem, et aliud quodlibet a seniore fuerit impositum, dixerit, melius lectionem dicat, tribus suppositionibus pœniteat.

CAPUT XXX.

De his quæ cum præposita sua superbe contendunt.

Quæ ad præpositam suam audet dicere: Nou tu iudicabis causam meam, sed nostra senior, aut cæteræ sorores, quadraginta diebus pœniteat, nisi ipsa humiliter dicat: Pœnitet me quod dixi.

CAPUT XXXI.

De his quæ non postulant veniam correctæ, et cætera similia.

Quæ non postulat veniam correctæ, suppositione; quæ visitaverit alias in cellis earum sine interrogatione, simili modo pœniteat; aut in coquinam post nonam ierit, suppositione; aut extra vallum, id est, extra septa monasterii sine interrogatione ierit, suppositione pœniteat.

CAPUT XXXII.

Ut nulla alterius teneat manum, nec juvenculæ se invicem appellent.

Prohibetur ne pro dilectione aliqua ulla alterius teneat manum, sive steterit, sive ambulaverit, sive sederit. Quod si fecerit, duodecim percussioibus emendetur. Juvenculæ, quibus imponitur terminus, ut non se appellent invicem, si transgressæ fuerint, quadraginta percussioibus pœniteat.

CAPUT XXXIII.

Ut sedentes ad mensam taceant.

Sedentes ad mensam taceant, et animo lectioni intendant. Cum autem lectio cessaverit, meditatio sancta de corde non cesset. Si vero aliquid opus fuerit, quæ mensæ præest sollicitudinem gerat, et quod est necessarium nutu magis quam voce petat. Nec solum vobis fauces sumant cibum, sed et aures audiant Dei verbum. Nam quæ loqui præsumserit, vel viginti vel triginta percussiones accipiat. Pœnitentias vero minutas juxta mensam si fecerit præposita mensæ imponat, amplius quam viginti quinque percussiones simul non dentur.

CAPUT XXXIV.

Qualiter aut quibus temporibus genua flectantur.

Pœnitentes sorores, et indigentes pœnitentia psalmodum, hoc est, quibus necesse est ut psalmos adhuc pro visione nocturna decantent, quia pro illusionibus diabolicis, ac pro modo visionis viginti sex psalmos in ordine, aliæ quindecim, aliæ duodecim indigentes pœnitentia psalmos decantare debent; quamvis ergo in nocte dominica, et tempore Quinquagesimæ genuflectant. In commune autem omnes sorores

omnibus diebus et noctibus tempore orationum in fine omnium psalmorum genua ad orationem, si non infirmitas corporis offecerit, flectere æquo moderamine debent, sub silentio dicentes : *Deus, in adiutorium meum intende; Domine, ad adjuvandum me festina.* Quem versiculum postquam in oratione tacite decantaverint, æqualiter a flexu orationis surgant, exceptis diebus Dominicis, et a prima die sancti Paschæ, usque ad Quinquagesimum diem, in quo moderate tempore psalmodiæ humiliantes, genua non flectent. Et quando ad communionem altaris accedunt, ter se humiliant.

CAPUT XXXV.

Ut jurare omnino non liceat.

Juramentum, vel maledictum, velut venenum diaboli fugere et vitare contendat; quod si fecerit, duabus silentii suppositionibus, et centum percussionibus poeniteat.

CAPUT XXXVI.

De Quadragesimæ observatione.

Licet omni tempore vita monachæ Quadragesimæ debet observationem habere, tamen quia paucorum est ista virtus, ideo suademus istis diebus Quadragesimæ omni puritate vitam suam custodire; omnes pariter sordes et negligentias aliorum temporum his diebus sanctis diluere. Quod tunc digne fit, si ab omnibus vitii temperamus, orationi cum fletibus, lectioni et compunctioni cordis, aut abinentiæ, operam damus. Ergo his diebus augeamus nobis aliquid solito penso servitutis nostræ orationes peculiare, ciborum et potus abinentiam, ut unaquæque super mensuram sibi indictam aliquid propria voluntate cum gaudio sancti Spiritus offerat Deo, id est, subtrahat corpori suo de cibo, de potu, de somno, de loquacitate, de scurrilitate; et cum spirituali desiderio gaudium sanctum Paschæ expectet. Hoc ipsum tamen quod unaquæque offert, abbatissæ suæ suggerat, et cura ejus faciat oratione et voluntate. Quicquid sine matris spiritualis permissione fit, præsumptioni deputabitur et vanæ gloriæ, non mercedi.

CAPUT XXXVII.

Quot sunt gradus humilitatis.

Primus humilitatis gradus est, obedientia sine mora. Hæc convenit his quæ nihil sibi a Christo charius aliquid existimantes, propter servitium sanctum quod professæ sunt, seu propter metum gehennæ, vel gloriam vitæ æternæ, mox ut aliquod imperatum a majore fuerit, ac si divinitus imperetur, moram pati nesciunt in faciendo, de quibus Dominus dicit : *Obauditu auris obedivit mihi (Psal. xvii).* Et idem dicit doctoribus : *Qui vos audit, me audit (Matth. x).* Ergo tales relinquentes statim quæ sua sunt, et voluntatem propriam deserentes, mox ex occupatis manibus, et quod agebant imperfectum relinquentes, vicino obedientes pede, jubentis vocem factis sequuntur, vel uno momento prædictæ senioris jussione etiam contraria sustinere debere. Dicit ex persona sufferentium : *Propter te mortificamur tota die, estimatæ sumus ut oves occisionis (Psal. xliii):*

et securæ de spe retributionis divinæ, subsequuntur gaudentes et dicentes : *Sed hæc omnia superamus propter eum qui dilexit nos (Rom. viii),* et eadem alio loco Scriptura dicit : *Probasti nos, Deus, igne nos examinasti, sicut examinatur argentum; et induxisti nos in laqueum, posuisti tribulationes in dorso nostro (Psal. lxxv).* Et ut ostendat sub priore debere nos esse, subsequitur dicens : *Imposuisti homines super capita nostra.* Ideo angustam viam arripiunt, unde Dominus dicit : *Angusta via est, quæ ducit ad vitam (Matth. vii).* Ut non suo arbitrio viventes, vel desiderii suis et voluptatibus obedientes, sed ambulantes alieno iudicio et imperio, in cœnobio degentes, seniorem sibi præesse desiderant. Sine dubio hæc tales illam Domini imitantur sententiam, quæ dicit : *Non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui misit me (Joan. v).* Sed hæc ipsa obedientia tunc acceptabilis erit Deo, et dulcis hominibus, si quod jubetur non trepide, non tarde, aut cum murmuratione, vel cum responsione nolentis efficiatur, quia obedientia quæ majoribus præbetur, Deo exhibetur; ipse enim dixit : *Qui vos audit, me audit (Matth. x).* Nam si talis non fuerit obedientia, non erit acceptabilis Deo, qui ait : *Et qui non accipit crucem suam, et sequitur me, non est me dignus (Luc. xiv).* Et ideo dicit de digno discipulo : *Ut ubi ego sum, ibi et minister meus mecum erit (Joan. xii).*

CAPUT XXXVIII.

Secundus humilitatis gradus est, propriam quæque non amare voluntatem, et desideria sua non debet implere; sed vocem illam Domini factis imitetur, dicentis : *Non veni facere voluntatem meam, sed ejus qui me misit (Joan. vi);* item dicit Scriptura : *Voluntas habet pœnam, et necessitas parit coronam.*

CAPUT XXXIX.

Tertius humilitatis gradus est, ut quæque pro Dei amore omni obedientia se subdat majori; imitans Dominum, de quo dicit Apostolus : *Factus obediens usque ad mortem (Philipp. ii).*

CAPUT XL.

Quartus humilitatis gradus est, si in ipsa obedientia duris et contrariis rebus, vel etiam quibuslibet irrogatis injuriis, tacita conscientia poenitentiam amplectatur, ut sustinens non lassescat, vel discedat, dicente sancta Scriptura : *Qui perseveraverit usque in finem, hic salvus erit (Matth. x);* et item : *Confortetur cor tuum, et sustine Dominum (Psal. xxvi).*

CAPUT XLI.

Quintus humilitatis gradus est, si omnes cogitationes malas cordi suo advenientes, vel mala a se absconse commissa per humilem confessionem seniori suæ non celaverit; hortans nos de hac re Scriptura dicit : *Revela Domino vitam tuam, et spera in eum (Psal. xxxvi).* Et iterum dicit : *Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in sæculum misericordia ejus (Psal. cv).* Et item Propheta : *Delictum meum cognitum tibi feci, et injustitias meas non abscondi. Dixi, Pronuntiabo adversus me injustitias meas*

Domino, et tu remisisti impietatem peccati mei (Psal. A xxxi).

CAPUT XLII.

Sextus humilitatis gradus est, si omni utilitate vel extremitate contenta sit monacha, et ad omnia quæ sibi injunguntur, velut operariam malam se judicet et indignam, dicens sibi cum Propheta: *Ad nihilum redacta sum, et necivi; ut jumentum facta sum apud te, et ego semper tecum (Psal. xcii).*

CAPUT XLIII.

Septimus humilitatis gradus est, si omnibus se inferiorem et viliozem, non solum sua lingua pronuntiet, sed et intimo cordis credat affectu humilians se, et dicat cum Propheta: *Ego autem sum vermis, et non homo, opprobrium hominum, et abjectio plebis (Psal. xxi). Exaltata sum, et humiliata, et confusa (Psal. lxxxvii); et item: Bonum mihi quia humiliasti me, ut discam mandata tua (Psal. cxviii).*

CAPUT XLIV.

Octavus humilitatis gradus est, si nihil agat monacha, nisi quod communis monasterii regula vel majorum cohortantur exempla.

CAPUT XLV.

Nonus humilitatis gradus est, ut linguam ad loquendum prohibeat monacha, et taciturnitatem habens usque ad interrogationem non loquatur, dicente Scriptura quia *in multiloquio non effugietur peccatum (Prov. x); et quia vir linguosus non dirigitur super terram (Psal. cxxxix).*

CAPUT XLVI.

Decimus humilitatis gradus est, si non sit facilis ac prompta in risu, quia scriptum est: *Stultus in risu exultat vocem suam (Eccli. xxi).*

CAPUT XLVII.

Undecimus humilitatis gradus est, si cum loquitur monacha, leniter et sine risu, humiliter et cum gravitate, vel pauca verba et rationabilia loquatur, et non sit clamosa in voce, sicut scriptum est: *Sapiens verbis innotescit paucis.*

CAPUT XLVIII.

Duodecimus humilitatis gradus est, si non solum corde, sed etiam corpore monacha humilitatem videntibus se semper indicet, id est, in opere, in oratorio, in monasterio, in horto, in via, vel ubicunque sedens, ambulans, vel stans inclinato sit semper capite, defixis in terra aspectibus, ream se omni hora de peccatis suis existimans, jam se tremendo judicio Dei representari existimet, dicens sibi in corde semper illud, quod Publicanus ille evangelicus fixis in terram oculis dixit: *Domine, non sum dignus ego peccator levare oculos meos ad caelum (Luc. xviii). Et item cum Propheta: Incurvatus et humiliatus sum usquequaque (Psal. cxviii). Ergo his omnibus humilitatis gradibus ascensis monacha ad charitatem Dei perveniat illam, quæ perfecta foras mittat timorem (I Joan. iv); per quam universa quæ prius non sine formidine observabat absque ullo labore velut naturaliter ex consuetudine incipiet custodire; non jam timore gebennæ, sed amore Christi, et consuetudine ipsa bona, et dilectione virtutum, quam*

Domini jam in operarium suum mundam a vitiis et peccatis Spiritu sancto dignatus est demonstrare.

CAPUT XLIX.

De taciturnitate.

Silentii regula diligenter custodienda decernitur, quia scriptum est: *Cultus autem justitiæ silentium et pax (Isai. xxxii); et ideo ne reatus de verbositate conquiratur, exceptis utilitatibus ac necessariis, opus est ut taceatur. Quia, juxta Scripturam, In multiloquio non deerit peccatum (Prov. x); et alibi ait: Posui ori meo custodiam; obmutui et humiliatus sum, et silui a bonis (Psal. xxxviii). Hic ostendit Propheta, si a bonis eloquiis interdum propter taciturnitatem debet tacere, quanto magis a malis verbis propter poenam debet cessare? Tacendum igitur est, et cum cautela et ratione loquendum, ne aut detractiones, aut tumidæ contradictiones in loquacitatem vitiosam ac superfluum prorumpant. Ergo quamvis de bonis et sanctis ædificationum eloquiis, perfectis Christi sororibus propter taciturnitatis gravitatem rara loquendi concedatur licentia. Quia, ut superior diximus, in multiloquio non effugies peccatum (Prov. x); et alibi: Mors et vita in manibus linguæ (Psal. xiv). Et si altiori voce præsumperit, duabus silentii suppositionibus, aut quinquaginta percussoribus poeniteat; et si iterare præsumperit, centum. Scurrilitates vero, vel verba otiosa et risum moventia, æterna clausura in omnibus locis damnamus, et ad tale eloquium famulæ Christi aperire os non permittimus.*

CAPUT L.

De custodia oculorum.

Nulla in vobis concupiscentia oculorum cujuscumque viri diabolo instigante consurgat. Ne dicatis vos animos habere pudicos, si oculos impudicos habetis, quia impudicus oculos impudici cordis est nuntius. Nec putare debet, qui in virum non simpliciter convertit aspectum, ab aliis se non videri cum hæc facit. Videtur omnino a quibus videri se non arbitratur. Sed etsi lateat, aut a nemo hominum videatur, quid faciet de illo superinspectore, cui latere omnino non potest? Timeat ergo displicere Deo, cogitet ne male placeat viro. Quando ergo simul statis, si aut provisor monasterii, aut aliquis cum eo virorum supervenerit, invicem vestram pudicitiam custodite. Deus enim, qui habitat in vobis, etiam isto vos modo custodit. Non sit notabilis habitus vester, nec affectetis vestibis placere, sed moribus, quod vestrum decet propositum.

CAPUT LI.

Ut peccatum alterius non celetur.

Si quam vero liberius quam decet agere videritis, matri in notitiam ponite. Nec vos judicetis esse malevolas, quando hoc sancto animo indicatis; magis enim innocentes non estis, et peccati ipsius participes vos facitis, si sororem vestram, quam castigando corrigere potuistis, tacendo perire permittatis. Si enim vulnus haberet in corpore, aut esset a serpente percussa, et vellet hoc occultare, dum timet secari, nonne hoc crudeliter taceretur, et misericorditer proderetur? Quanto magis ergo consilia diaboli et

insidias illius manifestare debuistis, ne in deterius vulnus peccati augeatur in corde, et concupiscentiæ malum diutius nutriatur in pectore? Et hoc facite cum dilectione sororum et odio vitiorum.

CAPUT LII.

Ut inter se litigare, vel convicia dicere non debeant.

Et quamvis non solum cogitari, sed omnino nec credi debeat, quod sanctæ virgines duris sermonibus per convicia mordeant se, tamen si forte, ut se habet humana fragilitas, in tantum nefas aliquæ de sororibus ausæ fuerint, diabolo instigante, prorumpere, ut aut furtum faciant, aut in se invicem manus mittant, justum est ut legitimam disciplinam accipiant, a quibus regulæ instituta violantur. Necesse est enim, ut in eis impleatur illud, quod de indisciplinatis filiis per Salomonem prædixit Spiritus sanctus: *Qui diligit filium suum, assiduat illi flagellum (Ecclesi. xxx).* Et iterum: *Tu virga eum cædis, animam illius de inferno liberabis (Prov. xxiii).* Disciplinam tamen ipsam in præsentia congregationis accipiant, pro illo Apostoli: *Peccantes coram omnibus corripere (I Tim. v).* Lites nullas habeatis, secundum illud Apostoli: *Servum Domini non oportet litigare (II Tim. ii).* Si servum Domini litigare non convenit, quanto magis ancillam Dei non expedit? cujus quo verecundior est sexus, tanto animus debet esse modestior. Aut si fuerint, quam celerius finiantur, ne ira crescat in odium, et festuca convertatur in trabem, et efficiatur anima homicida. Sic enim legitis: *Qui odit fratrem suum, homicida est (I Joan. iii).* Et: *levantes sanctas manus sine ira et disceptatione (I Tim. ii).* Quæcunque convicio, vel maledicto, vel etiam crimine objecto læserit sororem suam, meminerit culpam satisfactione purgare. Quod vitium si iterare præsumperit, districtione severissima feriat, usquequo per satisfactionem recipi mereatur. Juniores præcipue senioribus deferant. Si autem, ut fieri solet, stimulante diabolo, invicem se læserint, invicem sibi veniam petere, et debita relaxare debent, propter orationes, quas utique quantum crebriores, tantum puriores habere debent. Quod si illa cui veniam petierit indulgere sorori suæ noluerit, a communione separetur, et timeat illud: *Quod si non dimiserit, non dimittetur ei (Matth. vi).* Quæ autem nunquam vult petere veniam, aut ex animo non petit; aut cui petitur, si non admittat, sine causa in monasterio esse videtur. Attamen usquequo satisfaciat penitendo, et sorori suæ relaxet, nunquam in congregatione societetur. Proinde vobis a verbis durioribus parcite: quæ si emissa fuerint, non pigeat ex ipso ore proferre medicamentum, unde facta sunt vulnera. Quando autem vos, quæ præpositæ estis, necessitas disciplinæ pro malis moribus coercendis dicere verba dura compellit, si etiam in ipsis modum vos excessisse fortasse sentitis, non a vobis exigitur ut veniam postulatis, ne apud eas quas oportet esse subjectas, dum nimium servatur humilitas, regendi frangatur auctoritas. Sed tamen petenda venia est ab

omnium Deo, qui novit etiam, quam plus justo corripitis, quanta benevolentia diligatis.

CAPUT LIII.

Ut nulla a parentibus suis sine jussione aliquid accipiat.

Nullatenus liceat sorori a parentibus suis, neque a quoquam hominum, nec sibi invicem litteras, eulogias, vel quælibet munuscula, accipere aut dare sine præcepto abbatis. Quod si etiam a parentibus suis ei quidquam directum fuerit, non præsumat suscipere illud nisi prius indicatum fuerit matri; quod si jusserit suscipi, in ipsius sit potestate, aut ei, si necesse est, aut cui illud jubeat dare. Quæcunque autem, quod Deus non patiat, in tantum progressa fuerit malum, ut occulte litteras ab aliquo, aut quælibet mandata aut munuscula accipiat, si hoc ultro confessæ fuerit, indulgentiam mereatur, et oretur pro ea. Si autem celans proditur, vel convincitur, secundum instituta monasterii regulæ gravius emendetur. Simili etiam districtioni subiaceat, si vel ipsa cuicumque litteras, aut munuscula transmittere sacrilego ausa præsumperit. Pro affectu tamen parentum aut ejusque notitia, si aliquas transmittere voluerit litteras aut eulogias panis, matri suggerat, et si ipsa permiserit, per posticiarias det, et ipsæ de nomine illius transmittant cui voluerit ipsa; sine præposita, aut posticiaria, per se nulla præsumat nec dare, nec accipere a quoquam; quod si præsumperit, tribus suppositionibus pœniteat.

CAPUT LIV.

Ut nulla cujuslibet alterius filiam in baptismo excipiat.

Nulla cujuslibet filiam in baptismo neque divitis neque pauperis præsumat excipere. Neque ad enutriendum, neque ad docendum, nobilium vel pauperum filias recipiantur, nisi quæ in monasterio sub habitu religionis, sicut et reliquæ, perseverent.

CAPUT LV.

Qualiter provisores monasterii, vel reliqui viri, intra monasterium debeant introire.

Ante omnia propter custodiendam famam vestram nullus virorum in secretam partem monasterii, aut in oratorium introeat, excepto episcopo, provisoro, et presbytero, et diacono, et uno vel duobus lectoribus, quos et ætas et vita commendat, qui aliquoties missas facere debeant. Cum vero aut lecta retractanda sunt, aut ostia, aut fenestræ sunt componendæ, aut aliquid hujusmodi reparandum, artifices tantum et servi ad operandum, si aliqua necessitas extiterit, cum provisoro introeant; sed nec ipsi sine scientia aut permisso matris. Ipse vero provisor in interiorem partem monasterii, nisi pro his utilitatibus quas superius diximus, nunquam introeat; et aut nunquam, aut difficile, sine abbatis, aut alio honestissimo teste, ut sanctæ secretum suum, sicut decet et expedit, habeant.

CAPUT LVI.

Ut neque matronæ sæculares ingredi permittantur, vel puellæ.

Matronæ etiam, seu puellæ sæculares, sive vir nobiles atque ignobiles, in sæculari habitu constituti

qui vel ob visitationes parentum, vel orandi seu invisendi gratia, ad monasterium veniunt, intus aliter introire non permittantur, nisi hi qui religiosi et Deum timentes esse videntur, et quos mater monasterii ob vitæ meritum dignos judicaverit. Cumque partes quas ipsa voluerit circumferant, protinus aut in saluatorium, aut ad portam redeant; ubi deinceps, si abbatissæ visum fuerit, illa, si voluerit, præsepte vel reliquis, eulogias accipiant, aut reliquum quod offerre decreverint. Hæc vero quæ ministrant et omnes non alibi nisi in refectorio, ubi decretum est, aliquid accipere præsumant.

CAPUT LVII.

Qualiter abbatissa in saluatorium ad salutandum exeat, vel qualiter ancillæ Domini suos parentes debeant salutare.

Observandum est etiam ne abbatissa ad salutandum in saluatorium sine digno honore suo, hoc est, sine duabus aut tribus sororibus senioribus procedat. Similiter et reliquæ sorores ad salutandum parentes vel quoslibet religiosos, sine duabus aut tribus testibus, quas abbatissa jusserit, non procedant. Nec sola cum solo loqui vel momento temporis permittatur, nec vestimenta eorum ad lavandum, vel tingendum, aut custodiendum, vel ad consuendum, accipiant. Si quæ tamen de alia civitate ad requirendam filiam suam, aut ad monasterium visitandum, venerit, si religiosa est, et abbatissæ visum fuerit, debet ad convivium vocari, reliquæ vero penitus nunquam. Quia sanctæ virgines et devotæ magis Christo vacantes pro universo populo orare debent, quam corporalia convivia præparare. Si quis vero germanam aut filiam suam, vel quamlibet parentem aut sibi cognatam videre voluerit, præsepte præposita, vel quamlibet seniore, ei colloquium non negetur. Episcopi, abbates, vel reliqui religiosi, quos magna vita commendat, si petierint, debent causa orationis introire. Observandum est etiam ut janua monasterii opportunis horis salutantibus pateat.

CAPUT LVIII.

Ut convivium nulli præparetur.

Convivium etiam his personis, hoc est, episcopis, abbatibus, monachis, clericis, sæcularibus viris, mulieribus in habitu sæcularium, nec abbatissæ parentibus, nec alicujus sanctimonialis, nunquam nec in monasterio, nec extra monasterium, præparetis. Nec episcopo hujus civitatis, nec provisorio quidem ipsius monasterii convivium faciatis, neque abbatissa, aut quamlibet ulla ex sororibus convivium episcopi aut parentis, vel cujuslibet personæ, nullo unquam tempore interius, sive exterius, monasterii adire præsumat. Sed si aliquis tam de parentibus propinquis, vel quicunque eis voluerit impendere aliquid, quantum decreverit per portarias in monasterium transmittat, et ipsæ per se secundum sanctam consuetudinem sibi, ut expedit, præparent.

CAPUT LIX.

Ne abbatissa extra congregationem reficiat.
Abbatissa, nisi inæqualitate aliqua aut infirmitate,

vel occupatione compellente, extra congregationem suam penitus non reficiat.

CAPUT LX.

Quales ad posticium eligi debeant.

Ad portam monasterii ponatur soror senex et sapiens, quæ sciat accipere responsum aut reddere, cujus maturitas eam non sinat vagari. Quæ portaria cellam debet habere juxta portam, aut duas aut tres juniores in suo solatio, ut venientes semper præsentem inveniant, a qua responsum accipiant. Pro qua re omnes quæ posticium observaverint contestor coram Deo et angelis ejus, ut nihil de monasterio permittant dari, vel a foris in monasterium intus acquiescant excipi, extra conscientiam vel consilium abbatissæ. Tamen, ut assolet, abbatissa cum a saluatoribus occupata fuerit, posticariæ præpositæ ostendant quodcumque exhibitum fuerit. Quam rem si implere neglexerint, et illæ posticariæ, et illæ quæ excipiunt, propter transgressionem sanctæ regulæ distractionem monasterii gravissimam sustinebunt.

CAPUT LXI.

De cellaria monasterii qualiter esse debeat

Cellaria monasterii eligatur de congregatione sapiens, maturis moribus, sobria, non multum edax, non elata, non injuriosa, non tarda, non prodiga, sed timens Deum: quæ omni congregationi sit ut mater; curam gerat de omnibus, sine jussione abbatissæ nihil faciat; quæ jubentur custodiat, sorores non contristet. Si qua soror forte aliqua irrationalia postulat, non spernendo eam contristet, sed rationabiliter cum humilitate male petenti denegat. Animam suam custodiat, memor semper illius Apostolici: *(Quia qui bene ministrat, gradum sibi bonum acquirit (I Tim. III))*. Infirmarum, infantium cum omni sollicitudine curam gerat, sciens sine dubio quia pro his omnibus in die iudicii rationem redditura est. Omnia vasa monasterii, cunctamque substantiam, ac si altaris vasa sacra conspiciat. Nihil ducat negligendum: neque avaritiæ studeat, neque prodiga sit, vel extirpatrix substantiæ monasterii; sed omnia mensurate faciat, et secundum jussionem abbatissæ. Humilitatem ante omnia habeat; et cui substantia non est quod tribuatur, sermo responsionis porrigatur bonus, uti scriptum est: *Sermo bonus super datum optimum*. Omnia quæ ei injunxerit abbatissa, ipsa habeat sub cura sua; a quibus eam prohibuerit, non præsumat. Sororibus constitutam annonam sine aliquo typho aut mora offerat, ut non scandalizentur, memor divini eloquii quid mereatur qui scandalizaverit unum de pusillis *(Matth. VII)*. Si congregatio major fuerit, solatia ei dentur, a quibus adjuta et ipsa æquo animo impleat officium sibi commissum. Horis competentibus ei dentur quæ danda sunt, et petantur quæ petenda sunt, ut nemo conturbetur neque contristetur in domo Dei.

CAPUT LXII.

De ferramentis, aut aliis rebus monasterii, vel vestibus.

Substantiæ monasterii in ferramentis vel vestibus, seu quibuslibet rebus, provideat abbatissa sorores de quarum vitæ moribus secunda sit, et eis singula, ut utile judicaverit, consignet custodienda atque recolligenda. Ex quibus abbatissa brevem teneat; et dum sibi in ipsa assignata sorores vicibus succedunt, sciat quid dat, aut quid recipit. Quæ cellario, sive canavæ, sive vestibus, vel codicibus, aut posticio, vel lanpendio præponunt, super Evangelio claves accipiant et sine murmuratione serviant reliquis. Si quæ vero vestimenta, calceamenta, utensilia, negligenter expendenda vel custodienda putaverit, tanquam interversor rerum monasterii severius corrigatur. Indumenta vero cum ipsa nova accipiunt, si vetera necessaria non habuerint, abbatissæ refundant, pauperibus aut incipientibus junioribus dispensanda.

CAPUT LXIII.

Ut ornamenta, vel varia opera in monasterio non fiant.

Moneo specialius, ut vestimenta lucida, vel cum purpura, vel bebrina nunquam in usu habeatis, nisi tantum laia et lactina. Plumaria ornamenta et omne polyritum nunquam in monasterio fiant; nec ulla tinctura, nisi nigra tantum, si necessitas fuerit, propter illud Apostoli: *Nemo militans Deo implicat se negotiis sæcularibus, ut ei placeat cui se probavit (II Tim. 2).* Lectualia vero ipsa simplicia sint. Nam satis indecorum est, si in lecto religiosæ stragula sæcularia, aut tapetia picta resplendeant. Argentum in usu vestro non habeatis, absque ministerio oratorii.

CAPUT LXIV.

Ut capita quæ mensura ligentur.

Capita nunquam altiora ligentur, nisi quomodo in hoc loco mensuram de incausto fecimus.

CAPUT LXV.

Quomodo dormire debent.

Singulæ per singula lecta dormiant, lectisternia pro modo conversationis secundum dispensationem matris accipiant. Si potest fieri, omnes in uno loco dormiant; si autem multitudo non sinit, densæ aut vicinæ cum senioribus, quæ super eas sollicitæ sint, possent. Luminaria jugiter in eadem cella ardeant atque mane. Vestitæ dormiant et cinctæ cingellis, ut præparatæ sint ad opus divinum semper, et facto signo absque mora surgentes festinent invicem se prævenire ad opus Dei, cum omni tamen gravitate et modestia. Adolescentes sorores juxta se non habeant lectos, sed permixtæ cum senioribus. Surgentes vero ad opus Dei invicem se moderate cohortentur, propter somnolentiarum excusationes.

CAPUT LXVI.

De ordine congregationis.

Ordines suos in monasterio ita conservent, ut conversationis tempus, ut vitæ meritum discernit; atque senior non conturbet gregem sibi commissum, neque libera utens potestate injuste disponat aliquid, sed cogitet semper quia de omnibus judiciis et operibus suis redditura est Deo rationem. Ergo secundum or-

A dines, quos constituerit, vel habuerit, ipsæ sorores sic accedant ad pacem, ad unionem, ad psalmum componendum, in choro standum; et in omnibus omnino locis ætas non discernatur in ordine, nec præjudicet, quia Sanniel et Daniel pueri presbyteros judicaverunt. Ergo extra has, quas, ut diximus, altiori consilio mater prætulerit, vel degradaverit certis ex causis, reliquæ omnes ut convertuntur ita sint ut, verbi gratia, quæ secunda hora diei venerit in monasterium, juniorem se noverit esse illa quæ prima hora venerit diei, cujusque ætatis aut dignitatis sit. Juvenculæ per omnia ab omnibus disciplina teneantur. Juniores igitur priores suas diligant. In ipsa appellatione nominatim nulli liceat aliam puro nomine appellare, sed priores juniores suas sorores B continent, juniores priores suas nonnas vocent, quod intelligitur materna reverentia. Ubicunque autem sibi obviant sorores, junior a priore benedictionem petat, transeunte majore minor surgat, et det ei locum sedendi, nec præsumat junior concedere, nisi ei præcipiat senior, ut fiat quod scriptum est: *Honore invicem prævenientes (Rom. 12).*

CAPUT LXVII.

De septimanariis coquinæ.

Sorores sibi invicem serviant. In omni ministerio corporali, tam in coquina, vel quidquid quotidianas exegerit usus, vicibus sibi, excepta matre, seu præposita, succedere debent. Nulla excusetur a coquinæ officio, nisi aut ægitudine, aut in causa gravis utilitatis aliqua occupata fuerit, quia exinde major merces conquiritur. Imbecillibus autem procurentur solatia, ut non cum tristitia hoc faciant, sed habeant omnes solatia, secundum modum congregationis, aut positionem loci. Egresura de coquina vasa ministerii munda et sana cellariæ consignet, quæ cellaria iterum intranti consignet, ut sciat quod dat, aut quod recipit. Septimanariæ autem ante unam horam refectionis accipiant singulos hiberes et panem, ut hora refectionis sine murmuratione et gravi labore serviant sororibus suis. In diebus autem solemnibus usque ad missas sustineant.

CAPUT LXVIII.

Si sorori impossibilia injungantur.

Si sorori aliqua forte gravia aut impossibilia injungantur, suscipiat quidem jubentis imperium cum omni mansuetudine et obedientia. Et si omnino virium suarum mensuram viderit pondus oneris excedere, impossibilitatis causas ei quæ sibi præest patienter et opportune suggerat, non superbiendo, aut resistendo, vel contradicendo. Quod si post suggestionem suam in sua sententia prioris imperium perduraverit, sciat junior ista sibi expedire, et ex charitate confidens de adjutorio Dei obediat.

CAPUT LXIX.

Qualis debet esse modus excommunicationis.

Secundum modum culpæ, et excommunicationis vel disciplinæ debet extendi mensura. Qui culpæ modus in abbatissæ pendeat iudicio. Si qua tamen soror in levioribus culpis inveniat, a mensæ participatione privetur. Privatæ autem a mensæ consortio

lata erit ratio, ut in oratorio psalmum aut aplyphonam non imponat, neque lectionem recitet, usque ad satisfactionem: refectionem autem sibi post sororum refectionem sola accipiat, ut si, verbi gratia, sorores reficiunt sexta hora, illa nona; si vero sorores nona, illa vespera, usque dum satisfactione congrua veniam consequatur.

CAPUT LXX.

De gravioribus culpis.

Si qua autem soror gravioris culpæ noxa tenetur, suspendatur a mensa simul et ab oratorio; et nella ei soror in ullo conjugatur consortio, neque in colloquio; sola sit ad opus sibi injunctum persistens in poenitentiae luctu, sciens illam terribilem Apostoli sententiam dicentis: *Traditum hujusmodi hominem Satanæ in interitum carnis, ut spiritus salvus sit in diem Domini (I Cor. v)*. Cibi autem perceptionem sola percipiat, mensura vel hora qua prædixerit abbatisa ei competere; neque a quaquam benedicatur transiente, nec cibus qui ei datur

CAPUT LXXI.

De his quæ junguntur sine jussione excommunicatæ.

Si qua soror præsumperit sine jussione abbatisæ sorori excommunicatæ quolibet modo se jungere, aut loqui cum ea, vel mandatum ei dirigere, similem sortiatur excommunicationis vindictam.

CAPUT LXXII.

Qualis debet esse sollicitudo circa excommunicatas.

Omnem sollicitudinem et curam gerat mater circa delinquentes sorores, quia non est opus sanis medicus, sed male habentibus (*Matth. ix*); et ideo uti debet omni modo ut sapiens medicus, immittere quasi occultas consolatrices, id est, seniores et sapientiores sorores, quæ quasi secreta consolentur sororem fluctuantem, et provocent illam ad humilitatem et satisfactionem, et consolentur eam, ne abundantiore tristitia absorbeat, sed, sicut ait Apostolus, *consummatur in ea charitas (II Cor. ii)*, et oretur pro ea ab omnibus.

CAPUT LXXIII.

De his quæ sæpius correctæ non emendaverint.

Si qua soror pro qualibet culpa frequenter correpta, si etiam excommunicata non emendaverit, acrior ei accedat correctio, id est, ut verberum in eam vindicta procedat. Quæ si nec ita correxerit, aut forte, quod absit, in superbiam elata etiam defendere voluerit opera sua, tunc mater faciens ut sapiens medicus, si exhibuit fomenta, si unguenta adhortationum, si medicamenta Scripturarum divinarum, si ad ultimum ultionem excommunicationis, vel plagas virgarum, etiamsi viderit nihil suam prævalere industriam, adhibeat etiam quod majus est, suam et omnium sororum orationem pro ea, ut Dominus, qui omnia potens est, operetur salutem circa infirmam sororem. Quæ si nec isto modo sanata fuerit, tunc jam utatur ferro abscissionis, ut ait Apostolus: *Auferite malum ex vobis ipsis (I Cor. v)*. Et iterum: *Infidelis si discedit, discedas (Ibid., vii)*, ut ne una ovis morbida totum gregem contamine. Aut laudiu

A in cella retrudatur, quousque bona voluntas illius cognoscatur.

CAPUT LXXIV.

Ut non præsumat altera aliam defendere.

Caveatur omnino, ne qualibet occasione præsumat altera aliam defendere sororem in monasterio, aut quasi tueri, etiam si qualibet consanguinitatis propinquitate jungatur; nec quolibet modo id a sororibus præsumatur, quia exinde gravissima occasio scandalorum oriri potest. Quod si qua hæc transgressa fuerit, tribus suppositionibus poeniteat.

CAPUT LXXV.

De ordine quo psallere debeant.

De synaxi, id est, de cursu psalmodiarum et orationum modo canonico juxta normam regulæ nostræ, quædam in breve sunt distinguenda. Ab octavo Kalendis Octobris crescit cursus usque ad summum ejus viginti quinque choris: quas tota hieme, quæ a Kalendis Novembris incipit, et finit in Kalendis Februarii, cantandas in nocturnis vigiliis per noctem Sabbati et Dominicæ Patres nostri sanxerunt. Duodecim vero choræ in hieme omni nocte cantandæ sunt, usque ad octavo Kalendas Aprilis, et post hiemem quindecim choræ in sacris martyrum vigiliis. Et sicut crescit, ita etiam decrescit quinque choris: quæ in primo Sabbato quinque choræ augendæ sunt, ut sint viginti, per alium autem Sabbatum una chora augenda est usque ad Kalendas Novembris, usque totus cursus compleatur, id est, viginti quoque choræ psalmodiarum, qui per tres menses hiemis, numerus completus est in duabus supradictis noctibus, et post hos decrescit per Sabbatum. Primo Sabbato quinque choræ, et singula per alterna Sabbata, quia longius spatium est ad finem hiemis, usque ad æquinoctium veris, in cursu decrecendo, quam crescendo, ideo per alterna Sabbata singulæ decidunt choræ, usque octavo Kalendas Aprilis. Duodecim namque choræ tempore æstatis in sanctarum noctium cursu, id est, Sabbati et Dominicæ, cantandæ sunt. Octo vero semper reliquis noctibus de æquinoctio veris in æquinoctium cantandæ sunt, id est, per sex menses. De æquinoctio veris in æquinoctium autumnum, viginti quatuor psalmi canendi sunt. In omni loco et opere silentii regula magnopere custodire censeatur, ut omni, quantum valuerit humana fragilitas, quæ ad vitia præcipitare solet cursu oris, mundemur vitio, ædificationemque potius proximorum, sive proximarum, pro quibus salvator noster Jesus Christus sanctum effudit sanguinem, quam dilacerationem absentium in pectore conceptam, et quam otiosa passim verba ore promamus, de quibus justo sumus retributi rationem reddituri.

CAPUT LXXVI

Quibus horis reficiant sorores.

A sancto Pascha usque ad Pentecosten ad sextam reficiant sorores, et ad seram cœnent. A Pentecosta autem tota æstate, si labores manuum graves non fuerint, aut nimius fervor æstatis non perturbat, quarta et sexta feria jejunent, usque ad horam nonam; re-

liquis diebus ad sextam prandeant, qua mensura prandii in abbatisse sit providentia et arbitrio, et sic omnia temperet atque disponat, qualiter animæ salventur, et quod faciunt sorores, absque ulla murmuratione faciant. A Kalendis autem Februarii usque ad Kalend. Novemb. secunda, quarta, sexta jejunandum est. A Kalendis autem Novembris usque ad Nativitatem Domini, exceptis festivitibus, omnibus diebus jejunare oportet. A sancta vero Epiphania usque ad caput Quadragesimæ, quarta et sexta feria jejunandum est. A Quadragesima vero usque in sanctum Pascha ad vesperum reficiant. Ipsa autem vespers agatur, ut lumine lucernæ non indigeant reficientes, sed luce adhuc diei omnia consumerentur.

CAPUT LXXVII.

De electione abbatisse.

Quoties sancta abbatisa ad Deum migraverit, nulla ex vobis carnali affectu, aut pro natalibus, aut pro facultatibus, aut pro parentela aliquam minus efficacem fieri velit; sed omnes, inspirante Deo, unanimiter sacram ac spiritualem eligite, quæ et regulam monasterii possit efficaciter custodire, et supervenientibus responsum cum ædificatione et compunctione, et

cum sancto affectu sapienter valeat reddere. Ut omnes homines, qui vos cum grandi fiducia pro sua ædificatione expetunt, Deum uberius benedicant, et de vestra electione, et de illius quam elegistis conversatione spiritualiter gratulentur. Illud etiam, quod non credo, nec Deus pro sua misericordia fieri patiatur, si quocumque tempore quælibet abbatisa de hujus regulæ institutione aliquid immutare aut relaxare tentaverit, vel pro parentela, vel pro qualibet conditione subjectionem vel familiaritatem pontificis hujus civitatis habere voluerit, Deo vobis inspirante ex nostro permisso in hac parte cum reverentia et gravitate resistere, et hoc fieri nulla ratione permitte. Te vero sanctam ac venerabilem monasterii matrem, et te præpositam sacræ congregationis coram Deo et angelis ejus admonemus et contestamur, ut nullius unquam vel minæ, vel oblocutiones, et blandimenta molliant animam vestram, et aliquid de sanctæ ac spiritualis regulæ institutione minuatis. Credo tamen de Dei misericordia, quod non pro aliqua negligentia reatum incurrere, sed pro sancta et Deo placita obedientia ad æternam beatitudinem possitis feliciter pervenire. Amen.

ANNO DOMINI DCLI.

SANCTUS LANDERICUS,

PARISIENSIS EPISCOPUS.

NOTITIA HISTORICA.

(Ex Gallia Christiana, tom. VII.)

Landericus Parisiensis episcopus consensit et nomen apposuit suum cum aliis episcopis privilegio libertatis et immunitatis a Clodovæo II rege concessæ monasterio sancti Dionysii x Kalend. Julii anno 16 regni sui (*Hist. eccles. Paris. t. I, pag. 188*). Quin et ipsam aliud eidem cœnobio anno præcedenti contulisse eadem de re privilegium probare videntur bulla Stephani II papæ data Fulrado abbati sancti Dionysii iv Kal. Martii 757, et charta Hilduini abbatis nono sæculo de partitione bonorum hujusce monasterii, licet vulgatum pro falso, sin minus interpolato a plerisque reputetur (*Sæc. iii Bened., part. II, pag. 336; Hist. eccles. Paris., tom. I, pag. 180*). Et certe in concilio Pistensi habito anno 862, Ludovicus sancti Dionysii abbas privilegium a Landerico Parisiensi episcopo suo monasterio jam pridem concessum obtulit confirmandum, cui subscripserunt episcopi, inter quos Æneas Parisiæ urbis episcopus privilegium domini Landerici antecessoris sui omnino æquitate tramite servare approbans corroboravit (*Spicileg. t. VI, pag. 378*). Landerici Parisiensis episcopi meminit Chronicon sancti Maxentii apud Labbæum tomo II Bibliothec., pag. 192: « Clodovæi filii Dagoberti temporibus existit Ansoaldus Pict. Audocenus, Landericus Parisiæ præsul, » etc. Meminerunt

et diversa Hagiologia, pervetusta recensque edita Breviaria, de quibus vide Bollandistas, tomo I Junii, pag. 292. Inde mirum a nonnullis, inter quos Valesius, neminem Audobertum inter et Chrodobertum Parisiensem episcopum recenseri, qui voluit apud auctores, qui temporibus Dagoberti, Clodovæi II et Clotarii III, scripserunt, vel in conciliis quæ habita sunt, nullum reperiri Landericum Parisiensem episcopum; illum vero, cui Marculus suas formulas nuncupat, posse esse alterum Meldensem, de quo Molanus in indiculo sanctorum Belgii. At præterquam quod illius meminerunt tabularia Parisiensis Ecclesiæ, et antiqui ejus episcoporum indices, Marculus sub Clodovæo II suas edidit formulas anno circiter 654, quo tempore Faro Meldis sedebat; nec ullus tunc Landericus in tabulariis ecclesiarum præter Parisiensem ascriptus est, ut optime in præfatione demonstrat vir clarissimus Hieronymus Bignon senatus Parisiensis ornamentum, qui Marculfi formulas primus luce donavit anno 1613, quas edidit postea Baluzius inter Capitularia, tomo II. Ferunt et a Landerico primum ad limina matris ecclesiæ exstructum dotatumque celebre illud nosocomium, quod vulgo domus Dei appellatur. Celebratur quidem maxime ob incredibilem suam erga pauperes charitatem,